

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2553

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ
กับวิธีการสอนแบบปกติ

THE COMPARISON TO LEARNING ACHIEVEMENT IN SOCIAL, RELIGIOUS
AND CULTURAL STUDY OF PRATHOMSUKSA 3 STUDENTS TAUGHT
BY YONISOMANASIKARN AND TRADITIONAL METHODS

สุรินทร์ สร้อยมณี อุษา คงทอง และแสน สมนึก
Surin Srueymanee, Usa Kongthong, and Saen Somnuk

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนอนุบาลกบินทร์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 30 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 30 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 60 คน แบ่งสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวโยนิโสมนสิการ และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ก่อนเรียนของนักเรียน ในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการกับวิธีการสอนแบบปกติ ไม่แตกต่างกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ สูงกว่าที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The purpose of this research was to comparison the learning achievement in social, religious and cultural study of prathomsuksa 3 students taught by yonisomanasikarn and traditional methods.

The samples used were the students of prathomsuksa 3 Prachin Buri Kindergarten School under the office of the Prachin Buri Educational Service Area. The experimentation operated on the first semester of academic year 2008 on class 3/1 and class 3/2 which equally 30 students. The research design was experiment and control groups and the tools used to collect data was a yonisomanasikarn lesson plan and achievement test . Statistics used to analyze the data were percentage , mean , standard deviation (S.D.) and t-test (independent).

The findings were as follow :

(1) The pretest of learning achievement in social study religious and cultural strand of prathomsuksa 3 students which taught by yonisomanasikarn and traditional methods had no significantly different .

(2) The posttest of learning achievement in social study religious and cultural strand of prathomsuksa 3 students which taught by yonisomanasikarn had a higher than traditional methods at significantly different at level of .05

คำสำคัญ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนและสังคม และเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยพัฒนาและแก้ปัญหาความขัดแย้งปัญหาต่างๆ รวมทั้งความไม่เข้าใจกันและกัน ในสังคม ดังนั้น การยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้กับคนในสังคมได้มีความรู้ในระดับใกล้เคียงกันและสูงขึ้นจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่ทุกคนต้องตระหนัก ยิ่งในสภาพปัจจุบันที่กำลังจะก้าวเข้าสู่โลกศตวรรษที่ 21 ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ (2537:59) กล่าวว่า เป็นโลกของความรู้เพราะความรู้ เป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับความก้าวหน้า และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทุกคนต้องหาความรู้ในการพัฒนาตนเองให้ทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

แต่การจัดการศึกษาที่ผ่านมา สมชาย วุฒิปรีชา (2535:8) มีความเห็นว่านักเรียนคุ้นเคยกับการนั่งฟัง อ่านตามที่ครูบอก เมื่อบ้านเมืองมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นจึงขาดความรู้ที่จะคิดหาช่องทางแก้ไขปัญหาได้ ทั้งนี้เนื่องจากความรู้ที่ผู้เรียนได้รับจะเป็นความรู้จากครูบอก ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาความคิดของตนเท่าที่ควร ในขณะที่เดียวกันถ้าย้อนกลับไปพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับก่อนๆ จะพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนาคน ปัญหาต่าง ๆ จึงตามมา และเป็นปัญหาสังคมที่สืบเนื่องมาจาก คนไม่มีคุณภาพ ขาดความรู้ ความสามารถทางการคิด ที่เรียกว่า คิดเองไม่เป็น ทำไม่เป็น แก้ปัญหาด้วยตนเองไม่ได้ จากเหตุนี้เอง เป็นผลให้การดำเนินการ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มีวัตถุประสงค์หลักคือ เน้นการพัฒนาคน มุ่งให้คนมีทั้งความรู้และคุณธรรม คือทั้งเก่งและดี เพื่อให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุกด้าน

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเป้าหมายดังกล่าวจึงได้รับการพิจารณา และถูกกำหนดลงในแผนงานหลักที่ 2 ของพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนจากอดีตที่เน้นเฉพาะการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาไปเป็นเน้นการให้ผู้เรียน ได้พัฒนาด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในเรื่องการคิด และการสอนคิด เป็นเรื่องที่นักคิดนักการศึกษาประเทศต่างๆทั่วโลกให้ความสนใจ สำหรับแวดวงการศึกษาไทยได้มีความเคลื่อนไหวในเรื่องของการคิดนี้มาหลายปีแล้ว ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540:1) ได้มุ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านกระบวนการคิด จึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนากันอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าการสอนกระบวนการคิดเป็นเรื่องที่มีความคลุมเครืออยู่มาก เนื่องจากกระบวนการคิดนั้น ไม่ได้มีลักษณะเป็นเนื้อหาที่ครูจะสามารถเห็นได้ง่าย การสอนคิดจะสัมฤทธิ์ผลได้ครูจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้สอนเป็นผู้แนะนำ

วิชาสังคมศึกษา เป็นกลุ่มวิชาหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญ และได้พยายามพัฒนาประสิทธิภาพในขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบันดังที่ นาดยา ปิรันธนานนท์ (2536:64) กล่าวว่า สังคมศึกษาแนวใหม่ได้พลิกโฉมหน้าของการเรียนการสอนวิชานี้ให้แตกต่างไปจากเดิมมาก และวิธีการต่างๆ เหล่านั้นมีลักษณะร่วมกันอยู่คือ การให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน การให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้ด้วยตนเองประกอบกับ วิชาสังคมศึกษามีขอบข่ายเนื้อหาที่กว้างขวาง แยกเป็นแขนงวิชาต่างๆ หลายแขนง อาทิ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประชากร และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิชาพระพุทธศาสนา ที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีการเพิ่มเติมส่วนสำคัญ ที่ว่าด้วยพระพุทธศาสนาในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาพุทธศักราช 2544 เพื่อเป็นการเน้นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระที่ 1 มาตรฐานการเรียนรู้ข้อที่ 1.2 ที่ว่าประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และ ศาสนพิธี

ของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย แต่การสอนวิชาพระพุทธศาสนาเท่าที่ผ่านมาจากการศึกษาของ วัชรกุล สำเภาพล (2537 :96-97) ได้ทำการสำรวจพบว่าการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ ครูขาดทักษะในการสร้างสื่อขาดแคลนสื่อการสอน และยังพบว่าเวลาเก็บเนื้อหาที่กำหนดให้มานั้น ไม่เหมาะสม นอกจากนี้พนม พงษ์ไพบูลย์ (2540: 111) มีความเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ว่าไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาสาระผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง แต่อยู่ที่ผู้เรียนคิดอย่างไร เชื่ออย่างไร และจะปฏิบัติอย่างไร และ เสถียรพงษ์ วรรณปก (2538: อัดสำเนา) มีความเห็นว่าการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนประถมศึกษาไม่บังเกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุครุมองว่าพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สอนยากและน่าเบื่อ ไม่มีความเข้าใจในพระพุทธศาสนาดีประเด็นไม่แตกจับภาพรวมไม่ได้ และครูมักสอนวิชาพระพุทธศาสนาด้วยการบรรยาย การเล่าให้ฟัง นักเรียนรับพระพุทธศาสนาอย่างเลื่อนลอยและด้วยความรู้สึกที่ห่างไกลตัว นักการศึกษาหลายๆ ท่านที่สนใจในเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาได้ศึกษาพบข้อจำกัดข้อบกพร่อง ได้พยายามหาวิธีการที่จะแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ โดยเฉพาะ สุมน อมรวิวัฒน์ (2535:36) ได้ศึกษาและได้ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การแสวงหาวิธีสอน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิด “ความคิดในระดับสูง” โดยการสอนให้นักเรียนมองเห็นปัญหา รู้จักถาม พิจารณา การคิดหาเหตุผลและเสาะแสวงหาความรู้เพื่อเชื่อมโยงความคิดไปสู่แนวทางที่จะแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งการสอนให้ นักเรียนมีทักษะการคิดนั้นมีหลายวิธี วิธีหนึ่งคือวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งพระราชวรมนู (2530:35-36) กล่าวว่า เป็นวิธีคิดที่ใช้ได้มาก ในวิชาสังคมศึกษา เพราะเป็นวิชาที่พัฒนาได้ดีที่สุดวิชาหนึ่ง และการเรียนการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการนั้น สุมน อมรวิวัฒน์ (2531:54) ได้ให้ความเห็นว่า เป็นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรปัจจุบันที่เน้นการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เน้นการคิดและปฏิบัติจริงเป็นหลักใหญ่ มีลักษณะบูรณาการของหลักจิตวิทยา การเรียนรู้ หลักการ แนวแนว และหลักการอื่นๆ อย่างผสมกลมกลืน และจากงานวิจัยของ อังษณา ปุรินทรภิบาล (2537:92) พบว่า หลังจากได้มีการทดลองใช้ชุดการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการ นักเรียนจะมีการคิดสูงกว่าก่อนการใช้วิธีการสอนแบบปกติ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการมาใช้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เพราะวิธีคิดแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีคิดที่หลากหลาย เมื่อมีการฝึกฝนให้นักเรียนได้เผชิญกับ

สถานการณ์ที่แตกต่างกันบ่อย ๆ นักเรียนจะมีโอกาสฝึกฝนทักษะการคิดได้มากทำให้เกิดความคิดที่แตกฉานน่าจะทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแบบ โยนิโสมนสิการที่สูงขึ้น

โจทย์วิจัยปัญหาวิจัย

1. ก่อนการทดลอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ ไม่แตกต่างกัน
2. หลังการทดลอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ กับ กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยวิธีสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการกับวิธีการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในกลุ่มขโมงสัมพันธ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 7 โรงเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 285 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนอนุบาลกบินทร์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น 2 ห้องเรียน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 30 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สุ่มห้องเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนว โยนิโสมนสิการ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จากหนังสือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และจากสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลกบินทร์บุรี หลักสูตรพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2) ศึกษาหัวข้อหลักธรรมและขอบเขตของเนื้อหาในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จากคำอธิบายรายวิชาและการวิเคราะห์หลักสูตร พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำแนกหัวข้อหลักธรรมได้ ดังนี้

- 1 ศรัทธา
- 2 โอวาท
- 3 สังคหะวัตถุ 4 ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้
- 4 อตถะ 3 ประโยชน์อันเป็นจุดหมายของชีวิต
- 5 มงคลชีวิต 38 สิ่งที่เป็นความดี

3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาจากลักษณะของเนื้อหาของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลา 18 ชั่วโมงโดยแบ่งการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ 16 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง ทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 18 ชั่วโมง

4) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5) ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ ความสอดคล้อง และสำนวนที่ใช้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคำแนะนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความสอดคล้อง และสำนวนภาษาที่ใช้ผ่านผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาความตรง (Validity) อีกครั้งหนึ่ง

6) นำแผนการสอนที่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาจุดมุ่งหมายและขอบเขตของ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ จากหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2546 และหนังสือคู่มือหลักสูตรพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวกับรายการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

3) สร้างแผนผังการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยเนื้อหาและระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

4) กำหนดจำนวนข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

5) สร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหาและระดับพฤติกรรมจำนวน 40 ข้อ

6) นำแบบทดสอบที่สร้างเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาปรับปรุงข้อสอบตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของข้อสอบ ตลอดจนภาษาที่ใช้

7) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปสอบนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเคยเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาแล้ว

8) นำกระดาษคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนนโดยให้ข้อละ 1 คะแนนสำหรับข้อสอบที่ตอบถูก และให้ 0 คะแนน สำหรับข้อสอบที่ตอบผิดหรือไม่ได้ทำ

9) นำผลการตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบมาหาความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ เลือกข้อสอบที่มีระดับความยากอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80

10) นำแบบทดสอบในข้อ 9 ไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .872

3. แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบสองกลุ่มสอบก่อน - ทดลอง - สอบหลัง (Pretest - Posttest Control Group Design) ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังนี้

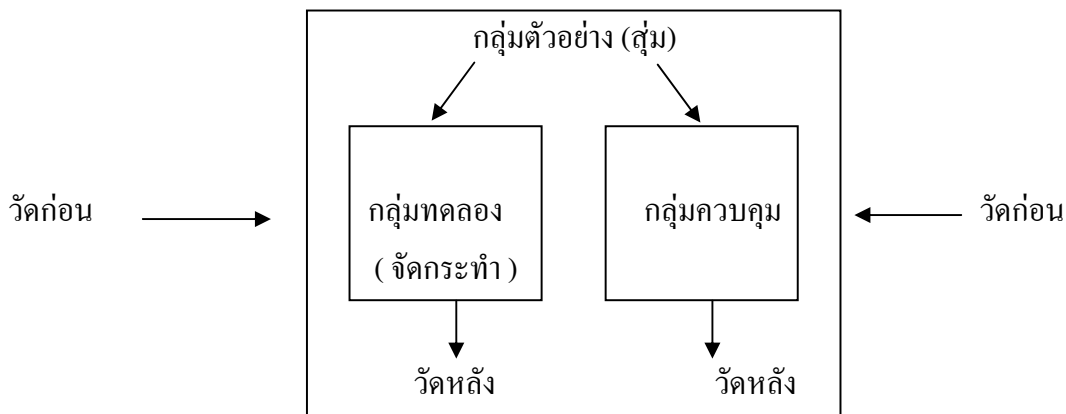
สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T1 แทนการทดสอบก่อนทำการทดลอง

X แทนสิ่งทดลอง

T2 แทนการทดสอบหลังการทดลอง

E (R)	T1	X	T2
C(R)	T1	-	T2

แผนภูมิแบบทดลอง Pretest - Posttest Control Group Design

ที่มา ยุทธ ไกยวรรณ (2545: 128)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มทดลอง

1) ทดสอบก่อนเรียน กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ

2) ทดลองสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ ที่มุ่งกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามแนวการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ จำนวน 18 ชั่วโมง จำนวน 16 แผน สอบก่อนเรียน หลังเรียน 2 ชั่วโมง รวมเป็น 18 ชั่วโมง ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนที่นักเรียนจะเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นักเรียนได้ผ่านการเรียนเรื่องวิธีคิดตามแนวพุทธธรรม (วิธีคิดแบบสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ) มาก่อนแล้ว

3) หลังจากสอนครบทั้ง 16 แผนแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ฉบับเดิมอีกครั้ง

กลุ่มควบคุม

1) ทดสอบก่อนเรียน กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ

2) ทดลองสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติ ที่จำนวน 18 ชั่วโมง จำนวน 16 แผน สอบก่อนเรียน หลังเรียน 2 ชั่วโมง รวมเป็น 18 ชั่วโมง ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3) หลังจากสอนครบทั้ง 16 แผนแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ฉบับเดิมอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง และหลังการทดลองโดยวิธีสอนตามแนวการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ และใช้สถิติทดสอบที (t - test) แบบ Independent

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ก่อนเรียนของนักเรียนในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการกับวิธีการสอนแบบปกติ ไม่แตกต่างกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ สูงกว่าที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการกับการสอนด้วยวิธีปกติ ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปราย ดังนี้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการกับการสอนด้วยวิธีปกติปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธา

โยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวพร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2529: 68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กับการสอนตามคู่มือครูมือครู สรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจและการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิด แก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรรณิกา อินทรโยธิน (2534: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาสังคมศึกษาเรื่องสังคมอนาคตของไทย โดยใช้การสอนวิธีการแก้ปัญหา กับ การสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนารถ บัวเขียว (2535: ก) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความสามารถในการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคล โดย การสอนแบบแก้ปัญหาที่ใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับการสอนตามคู่มือครู การสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการ วิเคราะห์ตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการวิเคราะห์ตนเองของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังษณา ปุรินทรภิบาล (2537: 92) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ในวิชาพลังงานกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าหลังทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ในวิชาพลังงานกับสิ่งแวดล้อม ทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียน กลุ่มที่มีผลการเรียนสูงและนักเรียนกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนต่ำสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ คุณมณี (2526: 27) ได้วิจัย “การสอนจริยธรรม ตามขั้นตอน ทั้งสี่ของอริยสัจกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กับวิธีสอนตามคู่มือครูแนวการสอนหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทางด้านทัศนคติของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ กับวิธีสอนตามคู่มือครูแนวการสอนหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ กับวิธีการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่โดยวิธีสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ สูงกว่า ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ดังนั้นครูผู้สอนที่ทำการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ชัดเจนเนื่องจากรูปแบบการสอนวิธีนี้จะใช้เวลาในการจัดกิจกรรมมากอาจมีผลกระทบต่อการศึกษาวิชาอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อศึกษานักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนโดยวิธีการสร้างศรัทธาโยนิโสมนนิการกับวิธีอื่นๆ กลุ่มใด มีเจตคติต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมดีกว่ากัน

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนบางคนมีการเรียนรู้ และปฏิบัติงานได้ช้ากว่านักเรียนคนอื่นๆ ผู้สอนควรใช้เวลามากขึ้นและให้ความสนใจกับนักเรียนกลุ่มนี้มากเป็นพิเศษ

บรรณานุกรม

- กรรณิกา อินทรโยธิน. (2534). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สังคมอนาคตของไทยโดยใช้การสอนวิธีการแก้ปัญหากับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8. (พ.ศ.2540-2544) กรุงเทพฯ: กุรุสภา ม.ป.ป. (อัคราณา).
- นาคยา ปัตินันานนท์. (2536). หน่วยที่ 1 สังคมศาสตร์กับสังคมศึกษา. ในเอกสารการสอนชุดวิชาสารัตถะและวิหะวิธีทางสังคมศึกษา หน้า 64. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช .
- พจนารถ บัวเขียว. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยการสอนแบบแก้ปัญหาที่ใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2540). **หัวใจของการศึกษาศาสนาต้องเป็นรากฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2538). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วีระพงษ์ คุณมณี. (2536). **การศึกษาผลของการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้ง 4 ของอริยสัจในการสอนจริยธรรมกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ศิวพร เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2529). **การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนตามขั้นทั้ง 4 ของอริยสัจกับการสอนตามคู่มือครู**. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมชัย วุฒิปรีชา. (2535). **การศึกษาในอนาคตไม่กำหนดเวลาเรียน**. ไทยรัฐ (26 สิงหาคม หน้า 8).
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2531). **คิดเป็นตามนัยแห่งพุทธธรรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2524). **การปลูกฝังจริยธรรมในแนวทางการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนในปัจจุบัน**. หน้า 18–27. กรุงเทพฯ: สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย.
- อังษณา ปุรินทรภิบาล. (2537). **การศึกษาผลการใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบโยนิโสมนติการในวิชาพลังงานกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.